

GH. DEM. ANDREESCU

ENEIDA

LUI VERGILIUS

REPOVESTITĂ TINERETULUI ȘCOLAR

Cu prefața de d. IULIU VALAORI

Ilustrații de I. APOSTOLESCU

Pretul **40** lei

Mo. Barnea Lungesti
Valcea
GH. DEM. ANDREESCU
1938.

LEGENDA ROMEI

(DUPĂ ENEIDA LUI VERGILIU)

TOATE DREPTURILE
REZERVATE AUTORULUI

1 9 3 5

Tipografia „ALFA“ Str. Alex. Lahovary No. 30-32 București

De acelaș autor :

ILIADA LUI HOMER

REPOVESTITĂ COPILOR

ODISSEEA LUI HOMER

REPOVESTITĂ COPILOR

P R E F A Ț Ă

Această lucrare alcătuită de D-l Gh. Dem. Andreescu este binevenită. Ea va constitui, sunt sigur, una din frumoasele cărți care contribuiesc la formarea sufletului elevilor, la întărirea simțământului național și la împrăștierea binefacerii învățaturii și culturii clasice antice.

Legenda Romei, pe care autorul o înfățișează tinerimii, după Eneida, poema strălucită a lui Vergiliu, poetul național al Romei și al Romanilor, al ginteii latine și al umanității „care a știut să slăvească în cântecul său melodios măreția și puterea Romei dela originea ei până la culmea epocii augustiene”, este bine aleasă căci e cea mai însemnată din toate legendele romane.

Cartea este scrisă într'o limbă ușoară și frumoasă, subiectul este cu pricepere tratat și nu știu cum aş putea s'o recomand mai bine, spre a fi cât mai mult răspândită printre elevi, convins că este o carte utilă.

I. Valaori

20 Octombrie, 1935

CUVÂNT ÎNAINTE.

Pentru a treia oară viu înaintea voastră, micii mei judecători, cu nădejdea că veți culege și de astă-dată bucuroși, rodul străduințelor mele.

Șovăitori pe căile mereu mai tănuite, pe care păsește omenirea, adăpați-vă sufletul dela înțelepciunea și dela dorința de viață, care au strălucit atâta de vii în faptele noroadelor tinere.

Oțeliți-vă sufletul cu bărbăția eroilor din vremurile neuitate și nu pregetați să vă împotriviți soartei celei mai dușmănoase, dacă voiți, până la urmă, să cunoașteți farmecul biruinții, ca Achile, ca Ulișse, ori ca Enea, acel fecior de zeiță, care a întemeiat împărăția nesdruncinată în veci, a romanilor.

Citind, să nu uitați cumva, că scurtele mele povești nu cuprind decât o părticică din frumusețea basmelor greco-romane și stăruiți pe drumul învățăturii, cu dorința de a ajunge odată în stare să le citiți în întregime, cuvânt după cuvânt.

Eu nu v'am putut dăruî mai mult decât cea dintâi tălmăcire a marilor povești din ve-chime, după puterea de înțelegere a vârstei și după cunoștințele voastre.

Am căutat, deasemeni, să vi le scriu într'o limbă curată românească, în limba care ne este atâta de dragă tuturor, dar pe care n'o mai auzim vorbindu-se și din nefericire, nici în scrisul vremii noastre nu mai dobân-dește cinstea de altădată.

G. D. A.

CALUL TROIAN

A fost odată în lumea zeilor din Olimp o mare sărbătoare, la care s'au adunat toți fericiții nemuritori, de au petrecut laolaltă, ci numai zeița Vrajbei, dinadins nu a fost chemată, ca să nu le turbure petrecerea. Dar tocmai când era veselia mai în toi, vrajba a răsărit în mijlocul adunării și, aruncând un măr de aur, a strigat: „Să nu credeți că m'am supărat dacă nu m'ați chemat la petrecerea voastră. Dimpotrivă. Și ca să mă credeți că așa este precum spun, iată, v'am adus darul acesta, pe care vă rog să-l dați celei mai frumoase dintre zeițe!”

Apoi zeița Vrajbei a ieșit din adunare și a plecat în treburile ei. Atâta le-a trebuit zeitelor că au și năvălit trei dintre ele, cerându-și dreptul la mărul de aur. Adică fiecare se credea mai frumoasă decât celelalte. Una era Minerva, care, deși frumoasă, era mai mult înțeleaptă și împărțea între oameni darurile judecătii limpezi și adânci. Alta era Junona, care împărțea căminul și împărăția cerului cu marele

Jupiter. A treia era Venus, care, fiind chiar zeița frumuseții, credea pe bună dreptate că ea trebuie să fie stăpâna mărului de aur.

Intre cele trei zeițe a fost chemat în cer ca să le judece, Paris-cel-frumos, al cărui tată domnea asupra cetății Troia. El nu a stat mult pe gânduri și a întins mărul Venerei, care i s'a părut și lui a fi cea mai frumoasă.

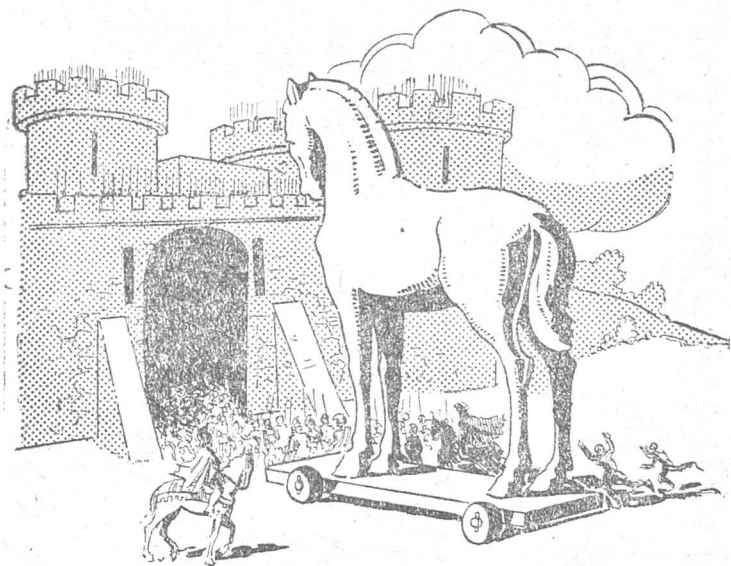
Dar ziua aceea a fost cea mai nenorocită zi pentru troieni. Junona s'a jurat să nu se mai potolească, până nu va vedea Troia rasă dela pământ și mistuită de flăcări. Intr'adevăr, ea l-a învățat pe acel judecător nesocotit ca să fure din Grecia pe Elena, femeea lui Menelaos, care era cea mai frumoasă femeie din câte romenesc legendele vechi.

Grecii au pornit cu armate multe și puternice, ca să-și răsbune pe troieni, iar războiul a ținut până în ziua când s'au împlinit zece ani de lupte fără încetare.

Iar în ziua aceea, căpitanii grecilor, văzând că nu mai isbândesc în luptă, s'au adunat într'un cort și au hotărît să încerce un joc primejdios pentru ei, dacă nu va isbuti, sau ucigător pentru troieni, dacă va merge în plin.

Și așa, după îndelungată chibzuință a căpitanelor, s'au apucat de lucru o mulțime de meșteri iscusiți, de au dat gata în scurtă vreme o namilă de cal cu totul și cu totul de lemn, bine legat la încheeturi și cu pântecul gol înăuntru. Au durat o scară trainică dela pământ până la o ușă tăinuită în pântecul lui

și, trăgând la sorți, s'au strecurat înăuntru un număr de patru sute de viteji, unul și unul.

După aceea, puhoiul de oaste a început a curge către corăbii, pe care le-au umplut în grabă și le-au desprins dela țărm, prefăcându-se că fug, sătui de atâtea neazuri și de un război zădarnic. Doar calul de lemn a mai rămas, singur și înmormântat în tăcere, pe câmpul unde odinioară răsunaseră atâtea strigăte de biruință și de moarte.

— Ce bucurie pe troieni! Cât mai doriseră ziua aceea de pace și încă nu le venea să creadă că a sosit cu adevărat. Ieșeau în câmp cârduri-cârduri flăcăi, copii, femei și bătrâni și ro-

iau ca albinele în preajma calului de lemn, pe care grecii fugari nu l-au luat în țara lor.

Dar acuma se întrebau, ce să facă ei cu namila de lemn? Ce rost o fi avut? Cu ce tâlc or fi durat-o grecii? Unii strigau cu tărie să o tragă în cetate, iar alții se dădeau de ceasul morții, străduindu-se să arate tovarășilor, că namila de lemn e o mașină de război, o înșelătorie grecească și că trebuie arsă în foc sau aruncată în mare.

În vreme ce ei sfătuiau fără folos, iată, din vârful unui deal coboară în goană preotul Laocoön, cu cei doi copilași ai săi. Abia trăgându-și suflarea, el striga troienilor de departe: „Nenorociților v'ați pierdut mintea? Credeți că grecii sunt departe de noi? Nădăjduiți că măcar la plecare pot să ne facă daruri lipsite de viclenie? Credeți-mă, în sânul calului acesta trebuie să fie ascunși luptători sau vreo mașină care va izbucni și va sfărâma cetatea și zidurile noastre! Fără îndoială, ni se întinde o capcană, în care nu vă dați seama că veți cădea. Eu unul, mă tem de greci, chiar atunci când ne aduc daruri!”

Ca să întărească spusele sale, preotul aruncă o săgeată de fier în trupul lemnos, care răsună în adâncuri, de un sgomot surd și de zăngănit de arme.

Dar troienii nu vroiau să audă, pentru că zeii dușmani le răpiseră auzul și mintea. Ei tot se mai îndoiau de vorbele preotului și nu voiau să-l asculte.

Și cum ședeau încă nedumeriți și se căutau unul pe altul cu priviri întrebătoare, iată că se apropie de ei o ceată de ciobani, ducând, cu larmă mare în mijlocul lor pe un flăcău străin, legat cu mâinile la spate. El se sbătea și plângea în mâinile lor, prefăcându-se tare înspăimântat.

Dar cui putea să-i treacă prin gând că streinul acela s'a oprit de bună voie pe meleagurile troienilor, ca să le întindă o cursă, cu primejdia vieții sale?

În fața regelui, el păru mai liniștit și începu să se tângue cu glas ademenitor: „Sărman de mine, nu voi putea nicăiri pe lumea aceasta să găsesc un adăpost? Am isbutit să fug din mâinile lui Ulisse, am pierdut nădejdea să-mi mai văd vreodată părinții și patria și iată-mă iarăși aproape să fiu osândit la moarte!”

La auzul unor cuvinte atâta de triste, inimile tuturor se înduioșară, iar regele Priam, cel dintâi, îl întrebă din ce neam este și ce întâmplare l-a aruncat în mijlocul troienilor.

Fără să-și piardă cumpătul, el începu să spună o poveste, pe jumătate adevărată, pe jumătate născocită, care avea însă darul să fie lesne de crezut: „Numele meu e Sinon. Sunt grec și am venit în oastea lui Agamemnon, ca să lupt împotriva voastră. Nu vă pot spune decât adevărul, cu toate că știu că tocmai adevărul îmi poate aduce moartea.

Trăiam bine în mijlocul grecilor, atâta vreme cât a viețuit căpitanul meu Palamede,

sub scutul căruia am plecat de acasă. Dar din ziua în care Palamede a fost osândit pe nedrept și ucis, ca vânzător de neam, precum știți, numai din pricina răsbunării lui Ulisse, traiul meu între greci a devenit o povară.

Tăcut și cu ochii în jos, trebuia să mă strecur printre soldați, ca să nu stârnesc bănueli și să nu-mi atrag ura cuiva. Dar mai ales începând dintr'o zi, când am avut nesocotința să mărturisesc unui prieten al lui Ulisse, că voi căuta să răsbun odată și odată moartea lui Palamede, soarta mea a fost pecetluită.

Ulisse m'a urmărit și a căutat neconținut prilej să mă piardă. Acum de curând, în înțelegere cu proorocul Calhas, a voit să mă jertfească pe altar, cu chip ca să dobândească prin jertfa mea o fericită întoarcere acasă armatelor grecești.

Am fugit noaptea de lângă altar, cu tâmpile legate cu panglici — semn al jertfirii mele de a doua zi — am fugit rupând lanțurile cu care eram legat și, mântuit de moarte, vă rog în genunchi să-mi dați din nou libertatea, căci nu vă mai sunt dușman, de când s'au rupt toate legăturile ce mă țineau odinioară de greci.“

Când Sinon a sfârșit de vorbit, nimeni dintre troieni nu-l mai privea ca pe un dușman și nimănui nu-i mai putea fulgera prin gând că toată cuvântarea lui nu era decât o minciună.

Regele Priam se îndreptă către ciobani :

„Băeți, le zise el, deslegați-l și lăsați-l liber ! De-acum înainte, Sinon, tu ești troian și nu te vei simți niciodată strein de noua ta patrie. Spune-ne totuși, care e rostul acestui cal de lemn, pe care grecii l-au lăsat pe câmpiile Troiei ? Este vreo mașină de război, sau un dar închinat vre'unui zeu ?“

Sinon răspunse : „Zei ai cerului și ai măririi, altare sfinte în fața căroră eram să fiu jertfit, nu luați în nume de rău destăinuirea pe care o voi face acuma troienilor, atâta vreme cât, de azi înainte, eu sunt troian și nu mai datorez nimic acelora cari au voit să mă piardă !

Rege, calul de lemn a fost menit să împace pe greci cu zeița Minerva, dupăce ei, nerecunoscătorii, au cutezat să jefuiască templul acelei zeițe, care-i ajutase în război mai mult decât toți zeii la un loc.

Minerva le arătase într'o zi mânia ei : scoțând statuia zeiței în câmp, ea începu să arunce scântei din ochi, o sudoare rece trecu pe trupul ei de piatră și văzurăm cu groază cum căuta să ridice brațul în care purta lancea, semn al unei groaznice mâinii.

Proorocul Calhas a poruncit atunci norodului înebunit de groază, să caute să împace pe zeiță, înălțându-i monumentul acesta de lemn, atât de mare, încât să nu poată încăpea pe porțile Troiei, ca să fie așezat alături de templu. El a voit să nu îl puteți duce voi în cetatea voastră ci dimpotrivă, să-l sfărâmați și, fără

să știți, să vă atrageți mânia și dorința de răsbunare a Minervei.

Să știți însă, că grecii au plecat înapoi, numai ca să-și aprindă din nou focul sfânt, dela altarele patriei, dar se vor mai întoarce la Troia. Fiți cu luare-aminte și așteptați-i pregătiți de război !“

Troienii toți fură de părere că Sinon a spus adevărul, iar zeii cari voiau pierderea Troiei trimiseră o minune nouă, ca să le întunece de tot judecata și ca să nu mai cârtească niciunul împotriva minciunilor lui Sinon.

Preotul Laocoon săvârșea o jertfă lui Neptun înaintea altarelor, când, din mijlocul mării line, țâșniră într'un salt uriaș, doi balauri negri cari înaintau spre port. Capetele lor roșii de sânge se înălțau deasupra valurilor, iar trupurile lor, însemnând două cercuri uriașe, păreau că alunecă pe suprafața apei.

Ei se aruncară pe mal și se apropiară cu ochi scânteetori și cu șuerături groaznice. Norodul înspăimântat se trase îndărăt din drumul lor și începu să fugă. Balaurii se îndreptară spre Laocoon și cuprinseră mai întâi pe cei doi copii ai preotului, încolăcindu-se în jurul lor.

Bătrânul le sare într'ajutor, dar jivinele îl împresoară, îl strâng și-l înăbușe pe încetul. Acoperit de venin, el luptă zădarnic să scape din strânsoarea lor și înalță către ceruri strigăte desnădăjduite, ca un taur rănit, până ce cade mort, alături de copii săi.

Balaurii se descleștează de trupurile morți-

lor și vin de se așează sub altarul zeiței Minerva, în fața ochilor îngroziți ai troienilor.

Nimeni nu se mai îndoește că zeii l-au pedepsit pe Laocöon și că ei cer să se aducă uriașul de lemn în cetate.

Ii leagă, deci, corzi în jurul gâtului, îi pun roți la picioare și-l târăsc până la porțile Troiei în cântece și veselie. Și pentru că porțile erau prea strânte pentru el, se dăramă o bucată de zid și iată înfărșit namila de lemn așezată la poarta templului Minerva.

Cu vărsatul serii, troienii obosiți și fericiți se încredințează somnului, după ce au stropit ospețele lor cu vin din belșug. Nici o suflare nu se mai auzea în orașul adormit, când în puterea nopții, Agamemnon se înapoia furiș de țărmul mării, purtând un fanar aprins pe corabia sa împărătească. Stolul de corăbii îl ajunge din urmă și toată armata se îndreaptă în tăcere de mormânt spre porțile Troiei.

Sinon veghea de mult. El se furișă sub calul de lemn, căruia îi deschise ușa tăinuită din pântec. În liniște adâncă, cei patru sute de luptători coboară la pământ, dau fuga la porțile Troiei, sugrumă străjile și dau drumul armatelor grecești.

Troia întreagă dormea fără de grijă, când umbra nefericitului Hector i se arată în somnului Enea. Eroul părea plin de răni, de sânge închegat și de nămol, așa cum îl văzuse Enea, târit în colb, în urma carului de triumf al lui Achile.

„Deșteaptă-te Enea, glăsui umbra, și fugi dinaintea focului ! Dușmanul e în mijlocul cetății și Troia a căzut. Ne-am luptat îndeajuns pentru ea, dar de acum înainte, nimeni n-o mai poate mântui.

Ia cu tine statuile zeilor noștri și înte-

meează cu ei dincolo de mare o cetate nouă și glorioasă!

Umbra lui Hector dispăru după aceste cuvinte, dar în inima lui Enea, care nu voia să fugă de moarte, se aprinse focul războinic. Cu o ceată de viteji adunați în grabă, el se repezi în inima orașului, acolo unde primejdia era mai aproape și unde baia de flăcări mistu-

ia palatele străvechi și pline de bogății. În jurul palatului regelui Priam, se încheștaseră grecii cu cei din urmă luptători ai Troiei. În lipsă de arme, troienii năruiau turnurile înalte asupra grecilor, sau se aruncau ei înșiși în

vârfuri de sulii. Pe ulițe, în case, la porți, troienii își plăteau scump viața, deși înțelegeau că isbânda nu mai putea fi de partea lor.

Zidurile palatelor trosneau neconținut de isbituri, iar grinzile aprinse cădeau la pământ cu sgomot asurzitor. Luptătorii se prăvăleau laolaltă depe turnuri ca niște torțe aprinse. Vaetele de moarte și de biruință, țipetele femeilor și ale copiilor făceau din noaptea aceea o icoană a adevăratului infern. Enea alerga pretutindeni, cu disprețul de moarte adânc săpat în inimă și înfrunța ploaia de sulii și de pietre de pe acoperișuri.

Din preajma lui pieriseră toți luptătorii, ci numai el singur nu pregeta să se împotrivească destinului. Zeița Venus coborî din Olimp, îngrijorată de soarta fiului ei. Ea i se arată în toată strălucirea ei zeească și-l îndemnă să fugă cât mai curând cu putință. „Fiul meu, grăi zeița frumuseții, nu te mai gândești la Ascaniu, la tatăl și la femeea ta, cari sunt în primejdie de moarte, împresurați de dușmani? Lasă de-acum toată grija Troiei, care nu mai poate fi mântuită! Iată, zeii Olimpului îi sapă temeliile și aleargă cu săbii înspăimântătoare pe ulițele aprinse. Nimic nu mai poate reda Troiei strălucirea de altă dată. Mai bine caută să te mântui pe tine și pe ai tăi, atâta cât mai este vreme!”

Enea se întoarce degrabă spre casă, luă cu el pe copilul Ascaniu, pe tatăl Anchise, și pe Creuza, credincioasa lui soție și ieșiră în poarta casei. Atunci coborî din cer o stea luminoasă,

iar în creștetul lui Ascaniu se aprinse o lumină ca aceea care împodobește frunțile zeilor. Toți înțelesesă că acestui copil îi hărăzea destinul o viață glorioasă pe acest pământ.

Enea luă în cârcă pe bătrân și plecară cu toții către poarta dosnică a cetății.

Dar abia ajuns acolo, Enea luă în seamă că femeea pierise din urma lui. El se întoarce ca să o caute, dar umbra Creuzei i se arată în cale : „Nu mă căuta zădarnic, Enea, căci zeii au voit să nu plec cu tine. Du-te înainte, căci tu mai ai o ursită de împlinit. Ție îți este scris să te însori cu o prințesă italiană și să întemeezi în Italia o cetate cum n'a mai fost alta pe lume. Acolo vei fi din nou fericit și vei uita de mine.

Enea se întoarce în câmp, îndurerat și cu ochii scăldați în lacrimi. O mulțime de troieni se adunaseră la poarta dosnică a Troiei și îl aștepta pe Enea. Fugarii îi jurară credință și ascultare, oriunde va voi să-i ducă și oriunde va voi să-i oprească.

*Pe unde vei merge
Pe unde vei călca,
Gândește-te la mine
Și nu mă uita.*

M. Barnea

*Lungești-Vâlcea
1938.*

Rătăcitori pe Mare.

RĂTĂCITORI PE MARE

În scurtă vreme, troienii își durară corăbii și începură să colinde marea, cu gândul să ajungă cât mai departe de greci.

Ei poposiră în insula în care sălășluiau Harpiile, fiice ale infernului, cu chipuri de fete, chipuri supte și galbene de veșnică foame, dar cu trupurile acoperite de pene, cu ghiare în loc de unghii și cu aripi asemănătoare liliecilor.

Abia se așezară troienii la masă, când auziră deasupra lor un fâlfâit sgomotos de aripi. Harpiile răsar degrabă și se aruncă asupra bucatelor. Zădarnic le alungă troienii, căci ele roiesc pe aproape, deasupra oamenilor, cu țipete jalnice și încep să murdărească resturile de mâncare. Troienii încearcă atunci să le gonească cu armele, dar pe-nele lor sunt tari ca de oțel și le feresc de răni.

Scârbiți de duhoarea nesuferită pe care o răspândeau Harpiile în jurul lor, troienii

se pregătesc de fugă. Regina Harpiilor, cocoțată în vârful unei stânci colțuroase, îi ocărăște și-i însoțește cu blesteme, până se urcă în corăbii.

După multe popasuri mai scurte, Enea trecu pe aproape de Scila și Caribda, două jivine care ședeau în peșteri săpate în două stânci pietroase, între care, apa răscolită de o veșnică furtună se înălța către ceruri și cădea în mare înapoi în chip de ploaie.

Scila, cu chip de fată și cu trupul de pește, era înconjurată întotdeauna de haite de câini și de lupi, cari urlau îngrozitor. Ea aținea calea corăbiilor și le trăgea în văgăunile mării. Caribda înghițea de trei ori pe zi valurile sărate și le scuipa înapoi de tot atâtea ori. Vai de corăbierii pe cari vântul

i-ar fi adus între Scila și Caribda! Nici urmă n'ar mai fi rămas din corăbiile lor!

Troienii le ocoliră pe departe și ținură coasta de miază-zi a Siciliei, până când se opriră trudiți, pe malul unei insule, într'un port adăpostit de vânturi. Le ieși înainte un om păros și sdrențuit, slab ca vai de el și nespus de înspăimântat, care începu să le facă semne desnădăjduite.

Troienii îl primiră în mijlocul lor, iar el începu să vorbească repede, aruncând în toate părțile priviri speriate. „Sunt grec, spuse el, nu aveți decât să mă ucideți, dacă vreți, căci aș fi mai fericit să mor de mână omească, decât să mor de foame sau să fiu sfâșiat de ciclopi. Nici nu vă dați seama în ce ținut primejdios v'ați priponit corăbiile.

Aici locuște neamul fioros al ciclopilor, uriașii cu un ochi în frunte, cari nu cunosc teama de zei și nici mila de oameni. Cu trei luni mai înainte, a trecut pe aici Ulisse, răătăcitor și dânsul pe mare de îndelungată vreme. El a fost prins, laolaltă cu doisprezece tovarăși, între care eram și eu, în peștera ciclopului Polifem. Șase dintre ai noștri, isbiți cu creștetul de stânci, au fost mâncați de vii. Intr'o noapte, când ciclopul dormea amețit de băutură, Ulisse i-a ars cu un par aprins în foc, ochiul din mijlocul frunții, mare cât roata soarelui.

Ulisse a fugit cu ceilalți soldați, dar pe mine m'au uitat aici și n'am mai avut unde fugi. De trei luni trăiesc ascuns în buruieni

și tremur neîncetat de groază, când aud pământul duduind la trecerea ciclopilor. Imi țin zilele cu rădăcini și caut cu ochii neîncetat o corabie omenească. Acum, luați-mă cu voi sau omorâți-mă! Imi e tot una! Nu mă lăsați aici!”

Enea desfăcu degrabă corăbiile dela țărm și hotărî să plece în tăcere. Chiar atunci, Polifem, orb și căutându-și drumul cu un băț, intrase în mare să se scalde. Prin adâncimile cele mai mari ale albiei, el nu stătea decât cu o jumătate de trup în apă.

Cum simți mișcarea vaselor troiene, Polifem începu să strige, de se cutremurară țărmurile Italiei, iar ecoul glasului său puternic se întorcea dela poalele muntelui Etna. Pe dată, tot neamul ciclopilor era la mal, dar prea târziu ca să-l mai prindă pe Enea, care ajunsese acum departe și-i privea cu uimire cum ședeau pe țărm, asemenea unei păduri de stejari, de înălțimi necrezute.

La coastele Drepaneii, în țara unui rege prieten, Anchise se stinse în brațele fiului său. Il îngropară cu cinste și-l plânseră îndelung, ca pe un tată bun și ca pe un erou al vremurilor lui de strălucire.

Troienii porniră apoi din nou la drum și se sârguiau să câștige și cel din urmă pas al călătoriei lor, când Junona cea neîmpăcată, care nu putea să uite niciodată răfuiala ei cu troienii, zărește legănându-se pe marea lină, corăbiile troienilor care erau pe pragul Italiei.

Mânioasă peste măsură Junona aleargă la regele Eol, care ținea în lanțuri vânturile sălbatice din miază-zi și miază-noapte, din apus și răsărit de soare. „Rege al vânturilor, glăsui zeița, tu, căruia părintele zeilor ți-a dat stăpânirea liniștii și a furtunilor lumii, privește cârdul de corăbii care se îndreaptă nesupărate de nimeni către țărmul Italiei! Dacă-ți mai aduci aminte că prin mine ai ajuns să fii primit la ospetele zeilor, nu îngădui unor muritori să mă înfrunte fără de pedeapsă. Răstoarnă și împrăstie corăbiile acestor nesuferiți troieni și fă-le mormântul în prăpăstii de ape! Cea mai frumoasă zână din cortegiul meu va fi în veci soția ta, dacă ai să mă ascuți.”

Regele vânturilor dă la o parte stânca după care stau închise și legate în lanțuri vânturile nepotolite, iar ele sbucnesc cât ai clipi din ochi, împănează lumea întreagă și răscolesc nisipul de pe pământ și talazurile de pe mări. Corăbiile lui Enea sunt doar niște jucării în voia valurilor.

Catargurile se îndoaie, valurile se rup, încheeturile corăbiilor trosnesc sub isbituri și lasă apa să pătrundă șivoaie prin spărturi largi. Enea își împreunează mâinile și se roagă acelor zei cruzi, cari nu l-au lăsat să moară la Troia, ca să poată dormi somnul de veci în pământul patriei sale.

O corabie ia apă și se cufundă ca o piatră în mare. Abia se mai aud țipetele de desnădejde ale marinarilor. Alte trei corăbii

înțepenesc pe o spinare de nisip; celelalte par că vor avea aceeași soartă. Dar zeul Neptun, acel ce cârmuia împărăția mărilor sbuciumate, scoate capul din valuri, neliniștit de vuetul neînțeleș dela suprafață.

El vede pe Enea luptându-se cu moartea și înțelege că mâna Junonei s'a amestecat și de astădată. Înaintea lui, vânturile se opresc și aleargă apoi speriate să se ascundă în peșterile lui Eol. Apele se potolesc, iar Neptun aleargă acum pe fața lucie a mării, ca pe o tavă întinsă și se apropie de corăbiile lui Enea. Cu furca lui cu trei dinți, Neptun smulge cele trei corăbii proptite în nisip și le împinge în larg.

*Cu furca lui cu trei dinți, Neptun
smulge cele trei corăbii proptite în
nisip și le împinge în larg.*

1938 Decembrie 27.

M. Barnea Lungesti-Vâlcea

DIDONA

Enea se îndreaptă grăbit spre coastele Africei, căci furtuna îl îndepărtase prea mult de Italia. Coborînd pe un mal păzit de vânturi, el înaintează în noul ținut, ca să știe unde se află. Abia pătrunse în inima unei păduri, când îi ieși înaintea zeița Venus, în chipul unei femei frumoase, îmbrăcată în strae de vânător. Enea o opri din drum și o întreabă: „Prințesă, sau zeiță, nu știu ce ești, îndură-te de noi! O furtună dușmănoasă ne-a aruncat pe aceste țărmuri necunoscute și căutăm adăpost. Spune-mi, în ce țară ne aflăm și ce fel de oameni locuiesc pe acest pământ?”

Zeița îi răspunse: „Te afli acum în regatul Didonei, care nu de multă vreme a venit și s'a așezat aici, fugind din cetatea Tirului, unde fratele ei i-a omorît soțul, ca să-i răpească banii și tronul. Didona a cumpărat dela un vecin o bucată de pământ, atâta cât avea să cuprindă o piele de taur tăiată

în fășii. Dar ea a tăiat pielea de taur în fășii atâta de subțiri, încât a cuprins loc pentru o cetate mare.

Acum, ea lucrează de zor, cu tot poporul ei, la ridicarea noului oraș, care va întrece în strălucire orașele pe care le-a părăsit. Toate popoarele dimprejur sunt sălbatice și numai norocul te-a făcut să nemerești în mijlocul unor oameni cari trăesc în teama de zei și cunosc binefacerile înțelepciunii. Du-te la regină, și fii încredințat că vei găsi un bun adăpost !“

Zeița dispăru, dupăce îl acoperi cu un nour, care îl făcea nevăzut. Intrând în oraș, Enea se minuna de munca înfrigurată a cartaginezilor, de palatele mărețe și de podoa-bele prețioase cu care se mândreau nouile așezăminte omenesti. Pe pereții unui templu, în care era multă lume adunată, Enea văzu icoane frumos întocmite, închipuind întâmplări din timpul războiului Troiei. Printre marii căpitani din vremea aceea, el își văzu și chipul său împodobind pereții și se bucura la gândul că nu a intrat în mijlocul unui popor sălbatec și nici dușmănos.

Atunci intră în templu și regina Dido-na, strălucitoare de frumusețe între toate celelalte femei, asemeni zeiței pădurilor între zânele sale.

Enea ieși din valul care-l ferea de privirile streine și se înfățișă reginei. Ivirea lui neașteptată în mijlocul templului, precum și mândra lui înfățișare avură darul să uimea-

scă și pe regină și pe cartaginezi. Regina îi cunoscuse după nume și nu-i precupeți ajutorul. Ca oaspete rar și de preț, el fu dus la palat, dimpreună cu căpitanii săi și însoțit de regină și de toată curtea regească.

Se întinse o masă mare în cinstea oaspeților. Regina trimise la corăbii bucate pentru soldați, iar Enea chemă pe fiul său Ascaniu.

În vremea aceea, zeița Venus, care tot se mai temea de nestatornicia cartaginezilor, puse la cale un plan care avea să-i îndepărteze orice grijă de viața lui Enea. Ea chemă la sine pe copilașul ei, Amor, zeul cu aripioare albe, care putea subjuga inimile oamenilor și ale zeilor cu lanțul iubirii și îi grăi astfel: „Fratele tău Enea s'a oprit la curtea reginei Didona. A fost primit regește, dar eu tot mă mai tem de necredința cartaginezilor și de trecerea pe care Junona o are printre ei.

Deaceea, te rog pe tine să iei chipul lui Ascaniu și să te duci în locul lui la palat. Când regina te va îmbrățișa, tu să-i strecoři în sân săgeata iubirii, ca să o legi cu trăinicie de Enea și să nu mai poată Junona s'o stârnească vreodată împotriva troienilor.

Pe dată, zeul iubirii luă chipul copilașului Ascaniu și merse la palat, dimpreună cu oamenii lui Enea, ducând cu sine daruri de preț pentru regină. Strălucirea chipului său și ochii săi vii atraseră luarea-aminte a curții întregi, iar regina nu se mai sătura.

privindu-l și ținându-l în brațe. Sărmana, ea nu știa că ține în brațe pe cel mai temut dintre zei și nu-și dădea seama că zeul iubirii îi strecura cu încetul în sân veninul cel mai vătămător!

Ea nu mai înceta rugându-l pe Enea să-i povestească isprăvile lui și, strângând pe copil tot mai duios la sân, ea se înflăcăra de înfățișarea căpitanului troian, căruia, în ziua aceea, însăși zeița frumuseții îi poleise chipul cu un farmec fără de seamăn.

Regina, rănită de săgeata iubirii, se mistue neîncetat de o flacără tainică și pretutindeni e urmărită de icoana lui Enea, adânc săpată în inima ei. A doua zi, turburată de patima căreia n'ar fi voit să se supună, Didona vorbea surorii sale, singura ființă care o putea înțelege: „Ano, știi tu ce gânduri îmi turbură somnul și-mi înspăimântă sufletul? Cine e străinul sosit de curând între noi? Fără îndoială că se trage din neamul zeilor! Ai auzit ce isprăvi minunate povestește, ce soartă nefericită îl poartă din urmă?

Ano, dacă nu aș fi jurat cenușii soțului meu, că-i voi purta credință veșnică, aș încerca să înviez din nou liniștea unui cămin, numai cu străinul acesta. Dar Ano, ce spun eu? Mai curând aș dori să se cufunde pământul cu mine, decât să-mi calc jurământul.“

Iar Ana îi răspunse, căutând să dea aripi unei porniri care și altminteri era greu de înlăturat: „Soră iubită, până când ai să te tot împotrivești iubirii și ai să te temi

de răsbunarea unui pumn de cenușă nesimțitoare? Crezi tu că morții își turbură somnul cu grija de faptele noastre?

Mai bine uită-te în jurul Cartaginei și vezi câte neamuri dușmane caută înspre noi! Aștepți poate ca Iarbas, vecinul dela care ai cumpărat pământul cetății, să vie să ne sugrume într'o zi, mâniat că i-ai disprețuit mâna pe care ți-a întins'o? Aștepți poate, să vină fratele nostru cu sute de corăbii și să ne sfărâme zidurile?

Nu cred să fi fost pentru noi un noroc mai mare decât sosirea acestui erou, a cărui mână puternică va fi un zid de neînvins în apărarea Cartaginei. Zeii ni l-au trimis, pot să te încredințez. Mai bine oprește-l pentru totdeauna între noi și încredințează-i inima ta și apărarea cetății!"

Sufletului șovăelnic al reginei nu-i trebuia un îndemn mai puternic, spre a se smulge din strânsoarea unor legi la care singură se robise și pe care astăzi, anevoie le mai putea păstra. Din clipa aceea, ea răătăcea ieșită din minți prin mijlocul cetății, prin iatacele palatului, ca o căprioară străpunsă de săgeata unui vânător îndemânat, și care, înainte de a cădea, aleargă cu săgeata înfiptă în piept, căutându-și locul în care va putea muri liniștită.

Din înălțimea cerului albastru, Junona privea zâmbind la regină, iar în mintea ei încolți o idee, care, după părerea ei, ar fi putut îndepărta pe nesuferitul Enea din Ita-

lia, dela tronul scaldat în raze de soare, făgăduit de zei. Cu acest gând în minte, ea ținu calea Venerei și-i grăi cu prefăcută dulceață în glas : „Nu pot tăgădui izbânda ta și a fiului tău asupra Didonei. Dar cel puțin să ducem la bun sfârșit aceea ce ai început ! Mă voi îngriji eu ca Jupiter să nu se împotrivească planului meu : să unim pe Enea cu Didona printr'un lanț trainic și să-l scutim astfel de rătăcirii primejdioase prin lume.

Vom încheia din neamul cartaginez și troian o nouă seminție omenească, care să rămână pe veci cea mai puternică stăpânitoare a pământului. Eu voi sfătui pe regină să meargă mâine la vânătoare cu fruntașii cetății, cu Enea și cu căpeteniile troiene. Voi stârni o furtună grozavă și-l voi aduce pe Enea sub acelaș adăpost cu Didona. Acolo, singuri, ei își vor mărturisi dragostea, iar eu, zeiță a nunții, le voi împlini voința de a se uni pe vecie“.

Venus nu avea de ce să se împotrivească Junonei, cu atât mai mult cu cât acest viclesug avea să-l ferească pe Enea de orice uneltire a cartaginezilor. Ea căzu deci la învoială cu Junona și într'adevăr, a doua zi, plecând la vânătoare, Enea și Didona, fugind din fața unei groaznice furtuni, stârnită sub cerul de plumb, se adăpostiră într'aceeaș peșteră.

Singuri, cu totul singuri, ei se îmbrățișară, jurându-și dragoste nesfârșită. Din munți,

nimfele pădurilor se aruncară atunci tipând în vale, iar cerul începu a bubui de tunete năprasnice. Așa a sărbătorit Junona nunta reginei cu eroul troian.

Dar din clipa aceea, svonul începu să cutreene satele și orașele, răspândind vestea cea nouă. Svonul este cel mai grăbit din toate relele pământului. El trăcește din iuțeală, iar pasul îi sporește vigoarea. Mai întâi mărunț și sfios, el dobândește curând o făptură uriașă. Picioarele lui ating pământul, iar capul îi plutește prin nouri.

El este un uriaș căruia i-a dat naștere pământul mâniat împotriva zeilor. Piciorul acestei păsări stranii e tot atât de vioiu pe cât îi este zborul de repede.

Sub fiecare din penele sale, se află o limbă care nu tace niciodată. Ziua, el stă de veghe pe acoperișurile caselor înalte, sau pe turnurile ce străpung cerul. De acolo, el aruncă spaima în orașele mari și seamănă bârfeala cu aceeaș hotărîre cu care vestește adevărul.

Svonul, pornind și atunci să colinde toate colțurile lumii, merse și la principele Iarbas, feciorul lui Jupiter, și-l vesti despre nuntirea Didonei. Acesta porni să plângă și se rugă plângând părintelui ceresc să-l răsbune. Jupiter, rotindu-și ochii peste largul pământ, îl vede pe Enea veghind la ridicarea așezămintelor Cartagenei. El îi trimite pe Mercur cel înaripat, purtătorul de vești al zeilor din

Olimp, ca să-i poruncească să plece numai-
decât din Cartagena.

Enea, îngrozit de porunca zeească, se grăbește să dea porunci oamenilor săi, ca să gătească corăbiile și să fugă peste noapte. Dar ce poate fi ascuns de ochii îndrăgostiților? Didona luă seama la mișcarea neobișnuită din port și descoperi planul lui Enea. Ea alergă în grabă la el și încercă zădarnic să-l înduplece.

Oamenii lui Enea, cu sânguință neînfrântă, își îndeplineau poruncile. Totul se sfârșise pentru regină! Chipul ei era galben ca de mort, iar în ochi îi strălucea o lumină stranie și sălbatecă. Era gândul morții, pe care începuse a-l nutri din ce în ce cu mai multă hotărîre. Ca să-și împlinească acest gând, ea pregăti un rug, pe care urcă patul ei de nuntă, icoana și armele lui Enea. Privind către mare, în faptul înserării, ea zărește pe Enea grăbindu-se de plecare și înțelege că totul s'a sfârșit. Tremurând, se oprește în fața rugului menit să ardă laolaltă cu făptura ei pământească și glăsuește cu amărăciune:

„Ce să mă fac? Voi îndura batjocura
peșitorilor mei? Mă voi duce plecată înain-
tea acestor principii rătăcitori, ca să le întind
mâna pe care le-am retras-o de atâtea ori?
Mă voi urca în corăbiile troienilor, ca să de-
viu sclava lor? Mă vor primi, cel puțin, în
corăbiile lor? Mă îndoiesc. Mai bine să mor!
Nu știu pentru ce aș dori să mai trăesc și

nu înțeleg cum aș mai putea să mă arăt în lume. Vai, de ce nu am stăruit pe drumul pe care apucasem și am călcat jurământul meu de credință?”

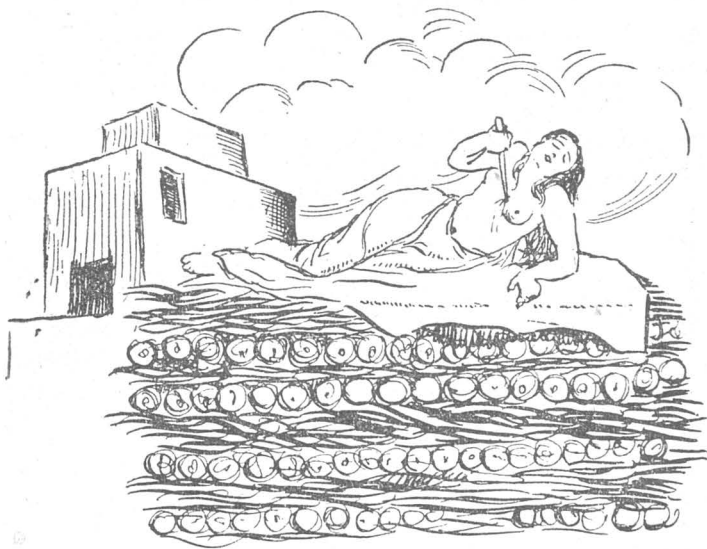
În vremea asta, regina privea corăbiile lui Enea, cum se desprindeau încet de țărm și se depărtau cu pânzele umflate de vânt. Ea se îndreaptă cu hotărîre spre rug, s'așează în pat și plângând, smulge din teacă sabia rămasă dela Enea.

La vederea armei ascuțite, ea cugetă o clipă și se oprește din plâns: „Scumpe amintiri, glăsuește regina, amintiri scumpe, atâta vreme cât cerul v-a îngăduit, primiți sufletul meu și deslănțuiți-mă de suferinți. Am ridicat un oraș măreț, am răsbunat moartea bărbatului meu, am pedepsit un ucigaș, și eram astfel fericită, vai, fericită pe deplin, dacă pe țărmul nostru n'ar fi descins niciodată corăbiile troienilor!

E dureros să nu fii răsbunat! Dar zeii cari iubesc Cartagena vor face să se ridice din sânul ei un răsbunător, care să sgudue temeliiile cetății pe care vor zidi-o urmașii acestui trădător“.

Astfel grăind, Didona își înfige în piept sabia cu tăișul ascuțit și se rostogolește cu un țipăt de desnădejde. Ce jale se nascu în palatul regesc! Femeile năvăleau în jurul bieteii regine, iar Ana, sora vinovată fără de voie, de greșala ei, o îmbrățișa și o săruta plângând.

Cum moartea nu voia să o primească pe aceea care-și făcuse singură seama, Junona trimise din ceruri pe Iris, zeița a cărei ivire pe cer dă naștere curcubeului cu multe culori. Ea taie suvița de păr din creștetul reginei și-i dăruiește prin moarte, liniștea de veci.

Enea zări flăcările rugului de lemn și multe gânduri negre îi răscoliră mintea.

Dar valurile începură să se umfle, marea mugea amenințătoare și vântul, mereu mai puternic, îl duse către cetatea Drepana, unde odihneau rămășițele trupești ale tatălui său. Troienii coborîră din corăbii și maseră la curtea regelui. Bărbații se întreceau în alergări și lupte, iar femeile jeleau în jurul corăbiilor.

Junona, mereu supărată pe troieni, nu-i uită nici de astădată. Ea trimise în mijlocul lor pe Iris, prefăcută la chip asemeni unei troience bătrâne. Zeița Curcubeului grăi astfel femeilor necăjite : „Iată, sunt șapte ani de când Troia s'a șters de pe fața pământului și noi tot nu mai avem parte de liniștea unei cetăți cu nume troian. Ce va fi vrând Enea? Cât o să ne mai poarte pe drumuri? Se pare că ne caută moartea dinadins.

Mai fericite de o mie de ori sunt acelea dintre noi care au pierit sub zidurile înflăcărate ale Troiei! Astă noapte mi s'a arătat în vis o zeiță, care mi-a poruncit să iau în mână o făclie aprinsă și cu această armă să stăvilesc goana smintită a lui Enea“.

În fața troiencelor uimite, ea aruncă făclia aprinsă într'o corabie, apoi sbură către slăvi, îmbrobodită într'un nour de aur. Femeile înebunate de Junona se repezică furioase la corăbii, pe care le împănără cu făclii aprinse. Bărbații zăresc la vreme prăpădul dela corăbii și se grăbesc să stingă flăcările. Dar Junona hrănea focul cu suflarea unui vânt prielnic și-l întindea din loc în loc tot mai viu și mai distrugător.

Induplecat de rugămintea lui Enea, stăpânul cerului trimite un nour încărcat de ploaie, iar focul se stinse ca prin minune. Numai patru corăbii fură topite de flăcări. Rămăneau dară, mulțime de oameni fără de loc în corăbii și de aceea sfatul căpeteniilor troiene hotărî să lese

femeile și bătrânii în țara aceea, unde le clădiră o cetate nouă și frumoasă.

Pe urmă, troienii în stare de luptă dreg corăbiile pârjolate de flăcări și pornesc mai departe pe mare, după porunca destinului, ca să întemeeze orașul care li era făgăduit.

Zeul mărilor, înduplecat de rugămințile Venerei, le deschise un drum liniștit printre valuri și el însuși, urcându-se pe calul său alb, ținând deadreapta jivinele mării, iar deastânga frumoasele zâne ale apelor, călăuzi în drumul spre Italia convoiul de corăbii, în noaptea limpede ca de cleștar.

INFERNUL

Așa sosiră ei în liniște înapoi în portul Cume, unde locuia preoteasa lui Apolo, pe care o rugă Enea să-l însoțească în lumea umbrelor, acolo unde coborîse tatăl Anchise cu un an înainte.

„Nu-i atât de greu, grăi sibila, să pătrunzi în infern, dar e aproape cu neputință să te mai întorci pe pământ. Poarta infernului stă veșnic deschisă, dar până astăzi, abia câțiva feciori de zei, sprijiniți de Jupiter, au putut pătrunde până acolo și li s'au deschis și porțile de ieșire.“

Vei putea ști dacă într'adevăr Jupiter dorește acest lucru. Du-te în pădurea din față și caută copacul cu o crenguță de aur. Dacă vei putea rupe crenguța, e semn că Jupiter îți îngăduie ieșirea din infern. Dacă, însă, cu toată străduința ta, ramura nu se va rupe, atunci te sfătuiesc să nu mai încerci un fapt neîngăduit de zei și care îți va aduce peirea.

Enea se întoarce în pădure și aleargă cer-

setător pe drumuri neumblate. Doi porumbei, păsările Venerei, îi ies înainte și sărind din cracă în cracă, îl călăuzesc înspre copacul cu ereanga de aur. Ajungând în dreptul lacului Avern, la gura infernului, înăbușiți de fum și de duhoarea greoaie a iadului, ei ocolesc pe departe din drum, fără a se pierde din ochii lui Enea.

Iată-i, se opresc acum într'un pom stufos, în vârful căruia sclișea în razele soarelui o cren-guță cu totul și cu totul de aur. Enea se urcă până în vârf, rupe cu ușurință crenguța de aur și se întoarce la ai săi. Sibila, înțelegând că zeii îi îngăduie lui Enea intrarea în infern, pornește eu el dimpreună spre lacul Avernului. Enea merge îmbrăcat cu armele lui scânteetoare.

Ei intră singuri în câmpia largă a infernului, prin ținuturi deșerte și întunecoase, locuite de umbrele sarbede. Luna acoperită de nouri răspândește o lumină plăpândă și înșelătoare; cerul este umbrît și toate culorile au dispărut.

La intrarea în prăpastia iadului, stau culcate mahnirea și răzbunătoarele muștrări de euget; acolo sălășluiesc bolile cu chip străveziu; bătrânețea cea tristă; teama; foamea dătătoare de îndemnuri rele; sărăcia rușinată; robia; moartea; somnul, fratele morții și bucuriile cu urmări jalnice.

La poarta groaznicului lăcaș, se vede rășboiul ucigător și vraja nebună, ale cărei plete împletite cu năpârce sunt prinse cu panglici mânjite cu sânge. În mijloc se înalță un ulm încărcat de un frunziș de nepătruns, locul de

retragere a visurilor zădarnice. Tot acolo se văd și alte jivine ale iadului: centaurii cu chip de om și cu trupul de cal, balaurii cu multe eapete și cu limbi ascuțite care șueră înspăimântător. Enea îngrozit, întinde către ele ascuțișul săbiei, neștiind că vede înaintea lui doar umbre fără de trup. Drumul ce duce în mijlocul iadului e tăiat de un râu cu unde leneșe, pline de un nămol cleios, deacurmezișul căruia plutește ziua întreagă barca lui Caron, barcagiul sufletelor.

Barcagiul pletos și mânjit cu nămol din creștet până în picioare se uită pieziș la muritorii cari coboară în văgăunile infernului, însă ramura de aur, neprețuitul dar pe care Enea îl aduce împărătesei adâncurilor sub-pământene, înfruntă cerbicia luntrașului.

El alungă stolul de umbre depe băncile luntrei sale șubrede și primește pe eroul troian și pe sibilă. Barca trosnește sub greutatea oamenilor vii, iar apa țâșnește prin încheeturi.

În sfârșit, ei ajung pe malul din față și calcă pe un pământ mlăștinos acoperit de trestii. Pe acest mal se află groaznicul Cerber, culcat în peștera sa, de unde cutremură și înfioarează împărăția largă a infernului cu lătratul celor trei boturi ale sale.

Pe creștet, un șarpe care-i ținea loc de păr, se ridică și începe a șuera pătrunzător, la vederea oamenilor. Sibila îi aruncă o turtă aducătoare de somn, pregătită dinainte anume pentru el. Câinele deschide boturile flămânde, prinde turta și o înghite.

Indată, el se întinde în gaura stâncii, pe care o umple cu trupul uriaș, apoi adoarme. Văzând adormită sentinela neînduplecată a infernului, Enea și sibila înaintează și trec peste țărnul acelei ape, care nu mai poate fi trecută înapoi.

Mai încolo, Enea aude glasurile tânguitoare ale copiilor smulși fără vreme dela sânul mamelor; pe aproape de ei sunt victimele jalnice ale judecăților strâmbe, care i-au osândit la moarte pe nedrept. Judecătorul sufletelor, cu o urnă în mâini, le judecă din nou și le pedepsește pe fiecare, după măsura pe care au avut-o în faptele vieții.

În mijlocul îndrăgostiților cari și-au făcut singuri seama, Enea întâlnește pe nefericita Didona, care îl privește dintru început cu ochi

mirați și înflăcărați. Dar, dela cele dintâi cuvinte ale troianului, ea pleacă ochii în jos și se cufundă tăcută în desișul pădurii. Enea o urmărește din ochi și o chiamă zadarnic.

La mâna dreaptă, el zărește o închisoare largă, întărită cu trei cercuri de zid, înconjurată de un râu năpraznic, ale cărui unde în flăcări târăsc în vuet mare sfărâmaturile stâncilor. Un turn înalt apără închisoarea grozavă, ale cărui porți stau rezemate pe doi stâlpi de diamant.

Investmântată cu o rochie mânjită de sânge, o zeiță-furie veghează ziua și noaptea la poarta închisorii care răsună de gemete, de lovituri sălbatece de bici și de zornăit înfiorător de lanțuri. Enea ar fi voit să intre înăuntru, dar în clipa aceea, porțile închisorii se isbiră ca un trăsnet și se dădură în lături. Prin ele, se putea zări un colț din închisoarea în flăcări.

„Iată, grăi sibila, lăcașul crimelor celor mai mari. Aici se chinuesc uriașii pământului cari au încercat să se răscoale împotriva zeilor. Aici se chinuesc oamenii cei mai vinovați. Unuia, un vultur îi smulge neîncetat ficății, care-i cresc tot așa de repede la loc; altul stă veșnic sub amenințarea unei stânci gata-gata să se prăvale peste dânsul; altul stă flămând în fața unei mese pline de bunătați, din care nu are voe să se înfrupte; alții târăsc neîncetat bolovani uriași până în vârful munților.

Aici stau aceia cari și-au ucis frații; sgâr-ciții; înșelătorii de prieteni; dar, mai cu sea-

mă, sunt grozav de chinuiți vânzătorii de patrie, pe cari îi arde focul cel veșnic.”

Mergând înainte, ei ajunseră la poarta împărătesei infernului, unde Enea atârnă crenguța de aur. Deodată, ei se pomenesc în ținutul înflorit al sufletelor fericite după moarte. Acolo ardea un alt „soare decât pe pământ și alte stele sclipeau pe bolta cerească. O lumină dulce dădea viață veșnică frunzișului verde. Sufletele petreceau fără de griji, în cântece și felurite jocuri.

În lumea aceasta, ieși în întâmpinarea lui Enea, sufletul bătrânului Anchise. „Tată, rosti Enea, căutând să îmbrățișeze umbra fără de trup, de când te caut!” Iar bătrânul îl luă de mână și porniră împreună agale prin dumbrăvile însozite ale iadului. La malul unui râu care scălda cu undele sale câmpia liniștită, se vedea adunată o gloată de suflete, care se îmbăiau cu rândul.

„Vezi tu, grăi Anchise, sufletele acestea care se scaldă în râu? Vezi făpturile lor, tăiate ca din stâncă și chipurile lor de eroi? Aceștia sunt urmașii împărăției tale din Italia. Sunt sufletele care se scaldă în apele uitării, spre a se curăți de amintirile vieții dintâi și care, după o mie de ani, se vor întrupa în eroi.

Și ei înaintau, în vreme ce Anchise îi arăta în drum icoanele gloriei de mâine a Romei. Tot vorbind, ei ajung la cele două porți de rai, numite porțile somnului: una e de corn, alta e de fildeș. Prin cea de corn, trec umbrele adevărate care ies din infern și răsar pe pă-

mânt. Prin cea de fildeș ies amăgirile deșarte și visurile înșelătoare. Anchise, vorbind mereu, îi duce către poarta de fildeș, prin care îi scoate la lumina soarelui pământesc.

Troienii nu zăboviră la Cume ci începură curând să plutească din nou pe talgerul liniștit al mării, către țărmul pe care regele Latinus ocărmuia cu înțelepciune poporul său. El avea o singură copilă, pe Lavinia. Și era atât de frumoasă fata aceasta, încât, din frageda ei tinerețe, veniră feciori de regi din toate colțurile Italiei, ca să-i ceară mâna.

Dar ea era făgăduită prințului Turnus, care era mai presus de toți și prin vitejie și prin naștere și prin frumusețe. Regele Latinus și poporul său, dar mai cu seamă regina Amata vedeau cu ochi foarte buni această pereche. Dar într-o zi, în jurul unui arbore sfânt, a năvălit cu zumzet mare un roi de albine, care, abia așezate pe frunze, s'au lipit de ele par'că ar fi fost prinse cu clei.

Văzând așa minune, regele a mers la un ghicitor, ca să-i deslușească rostul întâmplării. Acesta i-a tălmăcit în acest chip minunea: „Va veni un prinț străin și va veni curând între noi; el va fi urmat de un popor numeros, venind din aceeaș parte a lumii din care a venit și roiul de albine.“

Iar altădată, prințesa Lavinia înălța jertfe zeilor la altar, alături de rege. Flacăra de pe altar i-a cuprins cosițele aurii, apoi veștmintele de pe ea, înconjurând-o cu vârtejuri de foc și de fum, care au ocolit întreg palatul regesc.

Vracii au prevestit fetei un destin strălucit, dar nu a uitat să spună că gloria ei va fi neșpus de vătămătoare poporului, care va avea de îndurat pentru ea un crâncen război.

Și regele a întrebat și oracolele zilelor, care au stăruit în aceleași povestiri. Atunci, el s'a hotărît să trăgăneze măritișul copilei și să aștepte pe străinul vestit de prooroci. Chiar atunci poposi și Enea pe țărmul Italiei și trase corăbiile la adăpost. El trimise la rege o solie de ostași vrednici, cu vorba ca să-i ceară îngăduința să se așeze în ținutul latinilor și să ducă acolo o cetate, care să trăiască în veșnică pace cu latinii.

Regele primi pe solii lui Enea și le vorbi astfel: „Noi cunoaștem destul de bine soarta vitregă a regatului lui Priam. Socotiți-ne prieteni adevărați dela început și rămâneți deapăruri alături de noi. Spuneți prințului vostru că vrem să-l văd și să-i strâng mâna în semn de prietenie. Spuneți-i că am o copilă, pe care, mai multe minuni cerești m'au împiedicat s'o dau după vreun prinț italian. Zeii mi-au vestit sosirea unui prinț străin, ursit a fi soțul princesei și norocit să poarte până la cer gloria numelor noastre. Precum se arată, regele vostru e acela pe care mi l-au prevestit prorocii. Așa cred, iar dacă nu m'am înșelat în tălmăcirea semnelor cerești, îl aștept să vină și să primească a fi ginerele meu!”

RĂZBOIUL CU TURNUS

Ce bucurie pe troieni când au auzit că ră-tăcirea lor a dobândit un capăt fericit. Dar ce folos, căci oamenii sunt prada voinții divine, care numai arareori se potrivește cu dorințele lor!

Bucuria le-a fost de scurtă durată și de astădată: Junona, veșnic neîmpăcată cu troienii, plecă chiar atunci ochii către pământ și mare necaz îi făcu când văzu pe troieni nevătămați. Ea chemă degrabă din infern pe Alecto, înfri-coșătoarea furie, pe care nici zeii n'o privesc fără să se cutremure. „Copilă a întunericului, îi strigă regina cerului, fă-mi un hatâr, pe care numai tu poți să mi-l faci! Răzbună-mă! Du-te și silește pe regele Latinus să-și întoarcă cu-vântul pe care l-a dat lui Enea! Tu poți, când vrei, să înarmezi frații împotriva fraților, să sameni vrajba în sânul familiilor, să aprinzi flacăra urii și să ațâți războaie ucigătoare. Tu ai o sută de prilejuri și o sută de unelte ale

urii. Sfărâmă prietenia celor doi regi și aruncă în mijlocul popoarelor lor sămânța neînțelegerii.”

Alecto, înarmată cu veninul morții, aleargă mai întâi în Lațiu și intră în odaia reginei, care era mănioasă de ruperea logodnei copilei ei cu Turnus. Alecto smulge un șarpe de pe creștetul ei și-l aruncă în sânul reginei. Șarpele alunecă încet și se îndreaptă către inimă. El se încolăcește de gâtul reginei ca un șirag de măr-găritare, se preface într'o panglică, apoi într'o buclă de păr.

Veninul lui se strecoară pe nesimțite în sânul femeii, care la început, cu vorbe cumpătate, căuta să înduplece pe rege să-și mute gândul dela unirea cu Enea. Deodată, el îi varsă veninul întreg în inimă, iar regina își iese din minți. Inspăimântată de vedenii, ea izbucnește în lacrimi și țipete sfâșietoare și iese în goană pe ușa palatului, smulgându-și părul și rupându-și hainele scumpe.

Ea poartă de mână pe Lavinia și aleargă pe ulițele pline de lume, stârnind uimire, apoi mânie în inimi și dorință războinică.

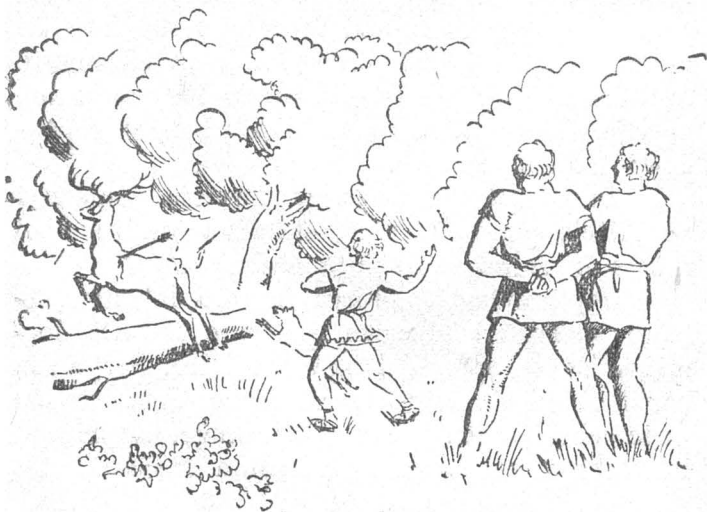
Implinindu-și menirea în țara latinilor, Alecto aleargă la Turnus, pe care îl află dormind. Ea se oprește lângă patul lui. Șerpii din părul ei șueră îngrozitor. Ea rostogolește cu furie ochii brăzdați de vine de sânge, iar prințul, la vederea ei, tresare din somn inspăimântat și nădușit de groază.

El află de schimbările petrecute în palatul regesc și de pierderea dragei sale logodnice. Sufletul lui Turnus începe a clocoti și a se aprinde

de ură. El își adună oștirea în miezul nopții și pornește către socrul său, cu gândul să-l sfârâme, dacă astfel nu-l va mai putea îndupleca.

De acolo, zeița cea neagră porni în tabăra troienilor unde zări pe Ascaniu vânând sălbătăciunile pădurilor, pe malul Tibrului. Ea aduse în calea copilului un cerb frumos, crescut în casa unui om de vază al satului din apropiere. Cerbul, învățat cu oamenii, nu se ferea de ei și deaceea nu fugi din fața copilului. Dar căinii de vânătoare îl încolțiră și-l puseră pe fugă.

Crezând că are în față un cerb sălbatec, Ascaniu îl luă la ochi, își încordă arcul și-l săgetă în grabă.

Atâta putere îi mai rămase frumosului animal, cât să fugă și să cadă în pragul casei stăpânului său. La țipetele copiilor, se adunară

sătenii cu topoare și ciomege. Ei năvăliră asupra troienilor și astfel bătălia fu gata. Dar deoparte erau oameni strânși în pripă, iar de alta erau războinici înarmați și oțeliți în luptă. Sătenii lăsară doi morți pe câmpul de bătaie și alergară în cetate, la regele lor.

Plânsetele lor măresc furia stârnită de regină și de mânia lui Turnus. Intr'un suflet, norodul se strânge în fața palatului regesc, urlă, amenință, și cere răzbunare împotriva troienilor. Regele s'a împotrivit cât a putut. Dar în mijlocul cetății era un templu al zeului Janus. Zeul acesta avea două fețe : una însemna pacea, alta războiul. În vreme de pace, porțile templului erau bine ferecate și se țineau închise. Când războiul bătea la ușă, regele ieșea în fruntea poporului și deschidea porțile templului. Atunci, războiul era deslănțuit, dar numai atunci.

De astă-dată, regele Latinus nu voia să le deschidă. Dar Junona coborî ea însăși pe pământ, smulse porțile grele din țătâni și le dădu înlături. Războiul era gata. Regele nu se mai putea împotrivi, deacea se îndreptă către norodul său și-i grăi astfel : „Silit de soartă și de nebunia poporului meu, văd că trebuie să încep un război pe care zeii nu-l doresc. Neferieți latini ! Sângele vostru vă va ispăși nebunia ! Tu însuși, Turnus, vei pătimi mai amar și la urmă, pătruns de muștrări de cuget, te vei căi și vei cere zădarnic îndurarea zilelor cărora te împotrivești acum.“ Apoi regele se închise în palat și lăsă să plutească în voie frânele împărăției sale.

Latinii se unesc în grabă cu multe neamuri învecinate și, supunându-se lui Turnus, se înșiruesc pe drum și sunt gata de luptă.

Era noapte târziu și toți locuitorii pământului și ai văzduhului, înmormântați într'un somn adânc, se răsplăteau prin odidnă de muncile de peste zi, când mai marele troienilor, copleșit de temeri și de grijile războiului, se culcă pe malul Tibrului și isbuti anevoie să adoarmă. De cum se deșteaptă în zorii zilei, Enea luă două corăbii ușoare și porni pe undele Tibrului către țara unde domnea Evandru, regele arcadienilor. Evandru avea un fecior, care strălucea și prin curaj și prin înfățișare.

Palas era numele lui. Acesta îl întâmpină pe Enea și-l aduse în palatul tatălui său.

Dar să lăsăm muritorii și să ne întoarcem cu gândul în Olimp, unde frumoasa Venus, îmbrățișând pe îndrăgostitul ei soț, îl rugă să făurească arme zeești lui Enea, a cărui soartă vitregă începuse s'o îngrijoreze nespus de mult. Și într'adevăr, a doua zi de dimineață, zeul Vulcan coborî în peșterile muntelui Etna, unde se aflau cuptoarele ciclopilor, cari neîncetat fac să răsunе munții de țipătul de metal al nicovalelor. Acolo, un foc uriaș, însuflețit de foale, înroșește fierul, care răsună și scântează sub îndoitelе lovituri de ciocan.

Ciclopii băteau oțelul și făureau fulgerele pe care Jupiter le arunca din înălțimea cerului, spre spaima zeilor și a muritorilor. Vulcan îi opri dela lucru și le dete să-i întocmească armele lui Enea. Indată, șuvoaielе de aur, de

aramă și de oțel ucigător începură să clocotească în cuptoarele ciclopilor și armele lui Enea porniră să capete formă.

În acest timp, Enea plecase dela curtea regelui cu o armată de arcadieni și cu prințul Palas, hotărît și dânsul ca și Enea să lupte cu Turnus, care de multă vreme le era dușman.

În drumul lor, făcură popas la etrusci. Mezențiu, regele etruscilor, domnise cu multă cruzime asupra poporului său și deaceea fusese isgonit într'o bună zi depe tron. El se pusese supt oblăduirea lui Turnus și avea să lupte cu troienii. De multă vreme doreau etruscii să se ridice cu armele împotriva lui, dar un cuvânt divin nu-i lăsa să înceapă lupta altminteri decât sub mâna unui căpitan de viță străină.

Enea sosi tocmai la vreme. Etruscii se legară cu jurământ să-l urmeze în războiul ce avea să dee cu Turnus și cu Mezențiu și se pregăteau în grabă să pornească cu pe căpitanul troian, strigând și îndemnându-se unul pe altul.

Dar strigătele lor fură curmate de un sgomot ca de trăsnet și de o lumină orbitoare care se răspândi în aer. Pământul părea că tremură și din nouri se auzea mugind o trompetă etruscă. Toți ochii se înălțară spre un petec de cer albastru și văzură strălucind niște podoabe muiate în aur. Erau armele divine, pe care zeița frumuseții le aduse fiului ei și le aruncă într'un luminiș de pădure unde le află Enea.

Cum își dete seamă Junona că troienii au rămas singuri, trimise degrabă la Turnus pe zeița curcubeului, ca să-i spună că Enea a ple-

cat și să se grăbească să înceapă războiul. Turnus adună oștirea și porni către mare.

Ca o pădure de sulți se îndreptau acum armatele italice către zidurile de piatră înălțate de Enea. Troienii, ascultând de porunca pe care Enea, la plecare, o dăduse căpitanilor Mnesteu și Sereste, nu deschiseră porțile, ci se mulțumiră să se apere dela adăpost.

La poalele zidului, Turnus spumegă de mânie și încearcă zădarnic să-i scoată pe troieni în câmp deschis. Văzând că nu izbutește, el pornește la corăbiile lor și le pune foc, doar-doar i-o face să iasă din ascunziș, ca să-și apere corăbiile. Troienii înspăimântați, erau gata să-și părăsească adăposturile, când răsări pe cer o lumină orbitoare, un tunet năpraznic străbătu văzduhul, iar corăbiile aprinse se cufundară în apă, toate deodată. În locul lor, răsar pe suprafața apei, tot atâtea zâne frumoase ale mării.

Iar noaptea, prietenă cu troienii, se întinde deasupra pământului și oștile amână bătăia pe a doua zi. Numai străjile rămân înfipite pe ziduri, pe turnuri și pe câmp, în liniștea desăvârșită a nopții.

Dar în zorii zilei următoare, rutulii fac din scuturi un acoperiș, sub care se strecoară ca să-l surpe cu orice preț. Troienii, de mult învățați cu astfel de lupte, nu se lasă nici ei mai prejos, ci prăvălesc stânci uriașe asupra lor, strivind laolaltă sute de luptători.

Rutulii se trag îndărăt și aruncă de departe o ploaie de săgeți. Lupta se depărtase iarăși dela zid și nu părea să mai fie primejdioasă

troienilor, când frații Pandar și Bitia, cuprinși de o nesocotită mândrie pentru statura lor de uriași, înfruntă cuvântul lui Enea și deschid porțile ca să lupte în câmp.

E drept că au adus, cu armele lor, mare jale printre rutuli, dar și lor li s'a încheiat de astădată, căci Turnus le-a făcut de petrecanie la amândoi, apoi intră singur în ascunzătoarea troienilor, cari abia avură timpul să închidă porțile după el. Groaznic măcel a făcut Turnus între troieni și poate, ziua aceea ar fi fost cu adevărat cea din urmă zi a Troiei, dacă lui Turnus i-ar fi trecut prin minte să deschidă porțile.

Dar el se pierdu în focul luptei și înaintă furios, zdrobind capete și trupuri și cosindu-și cu sabia un drum larg înspre mare. Căpitaniii Mnesteu și Sereste, de cum văzură că altă scăpare nu mai era pentru troieni, alergară într'acolo. Ei întărită pe luptători și se grămădesc cu toții împrejurul lui Turnus, amenințându-l cu vârful lăncii. Acesta se trage înapoi pe lângă zid, dar ține piept vitejesc. Fruntea îi șiroește de sudori, iar brațul îi înțepenește pe scut.

Junona însăși, din ceruri, îi dă poruncă să nu încerce prea mult îngăduința zeilor. La malul Tibrului, el se aruncă în apă, cu armătura pe el, iar undele îl spală de sânge și-l duc nevătămat în tabăra latinilor.

A doua zi, lupta reîncepu la ziduri și troienii se împotriviră cu multă bărbăție. Dar zilele trecură după zile și Enea nu se mai arătă. Is-

vorul curajului secase aproape cu desăvârșire din inimile troienilor, când Enea, sosind pe mare în fruntea corăbiilor etrusce și arcadiene, ridică în bătaia soarelui scutul său aurit.

Troienii îl văzură, inimile lor se aprinseră din nou și un strigăt de biruință izbucni deodată din mii de piepturi. Enea coborî armatele pe mal și atacă din coaste pe rutuli. La altă aripă a armatei, Palas arcadianul, luptând pentru întâia oară, e dus prea departe de bucuria izbânzii și pierde viața într'o luptă neegală cu Turnus.

Enea află de trista lui săvârșire și îndurerat și cuprins de muștrări de cuget, își taie cu sabia printre dușmani o cale largă înspre Turnus. Junona se temu de viața prințului și-i aduse în față o umbră asemănătoare în totul lui Enea. El o urmări cu furie, dar umbra părea că fuge din fața lui și sare într'o corabie. Abia ajunse și Turnus după ea, pe puntea corăbiei, că Junona rupse odgoanele legate la mal și o împinse cu repeziciune în larg. Turnus se sbătea zadarnic și-și plângea cu amărăciune tovarășii lăsați pe mal. Țipetele lor de moarte el le auzea mereu mai slabe și mai depărtate, iar pe adevăratul Enea îl văzu pe țarm, fugărindu-i armatele.

Regele Mezențiu ia locul de fruntaș al rutulilor, iar etruscii, însetați de răsbunare, fac zid de sulți în jurul lui și cantă să-l doboare. El se împotrivește singur armatelor sale și ucide unul câte unul pe cei ce avură curajul să-l înfrunte.

Enea îl zărește și aleargă spre el. Dușmanul nu era dintre cei mai slabi și știa să se apere bine cu scutul și lancea. Atunci Enea îi răstoarnă calul cu o lovitură neașteptată, iar Mezențiu se prăbușește la pământ. Scutul i se sfărâmă iar Enea se repede cu sabia în mână ca să-i răpună viața. Lausus aleargă în ajutorul tatălui său, pe care îl iubea nespus de mult. Soldații îl scot pe Mezențiu din luptă, dar Lausus plătește cu viața cutezătoarea lui faptă.

Pe malul unei ape, regele Mezențiu își spăla sângele depe răni, când veniră în fața lui oștenii triști, cu trupul lui Lausus întins pe scut. El înțelese că ziua din urmă i-a sosit și că moartea fiului său îi cerea răsbunare sau moarte. Plângând și cu sângele șiroind din răni, Mezențiu se aruncă pe cal și-l căută pe Enea.

Dar dacă zeii nu-i îngăduiră să-și răsbune copilul, îi dădură în schimb, din mâna lui Enea, o moarte eroică pe câmpul de luptă și mulțumirea că nu a supraviețuit acelei ființe pe care o iubea atâta de mult și care murise apărându-l pe el.

S P R E P A C E

Lupta încetă. Douăsprezece zile la rând urmă strângerea morților de pe câmpul de bătae și jalnica lor îngropăciune.

Regele Latinus adună atunci la curte pe cei mai de seamă sfetnici ai tronului și pe cei mai puternici căpitani, ca să-i întrebe dacă războiul sau pacea li se pare mai nemerită.

„Măria Ta, începu Drances, am fost în so-
lie la Enea, care ne-a primit și ne-a îngăduit în-
groparea morților. La despărțire, ne-a spus
că pe el îl îndurerează războiul împotriva la-
tinilor, război nedorit de dânsul și ale cărei
pricini se pot lesne îndepărta. Dacă Turnus
vrea să împiedece prietenia mea cu latinii,
mi-a spus Enea și dacă stărue să ia de soție
pe Lavinia, de ce omoară atâta lume nevi-
novată și nu vine să lupte singur cu mine,
ca să vedem mai repede sfârșitul războiului?”

Dar iată, Măria Ta, că tocmai acela care

ne duce la război a fugit ca un netrebnic din calea lui Enea. De ce nu te folosești, rege mare, de dreptul ce-l ai asupra împărăției și asupra copilei tale și de ce nu o dai aceluia care este mai vrednic de tine ?“

Turnus se mânie cumplit și, fără multă vorbă, plecă furios din adunare. Nemaivoid să știe de sfatul lor, el își strânse armata și începu bătălia. Camilia, o tânără fecioară, venise în ajutorul lui Turnus cu o oștire de fete bine învățate învățate în meșteșugul războiului și în mânuirea cailor.

Ele luptau deacălare, cu lăncii lungi, iar drept adăpost aveau doar niște scuturi ușoare. Dar curajul le era înfrânt, atâta vreme cât lupta regina Camilia în fruntea lor.

Dușmanii începură să se tragă cu înce-

tul îndărăt și lupta părea pierdută pentru ei. Dar Arun, vicleanul, cu arcul în mâini și acoperit de ai săi, pândea neîncetat pe regină și aștepta clipa când s'o poată săgeta pe furis. Și iată, regina se apleacă depe cal, iar pieptul ei rămâne descoperit. Arun întinde coarda arcului și asvârle o săgeată bine îndreptată. Un țipăt se aude și regina cade în brațele tovarășelor ei, cu pieptul străpuns de o săgeată.

Toți rămân o clipă uimiți de întâmplarea neașteptată. Se îngrozesc și rutulii și troienii.

Deastădată, însă, pe câmpul de bătae, latinii se retrag, mai întâi cu încetul, apoi în fugă nebună către cetate. Unii intră pe porți și le închid. Alții luptă de afară cu desnădejde și umplu cu leșurile lor șanțul de împrejmuire.

Enea și Turnus se zăresc de departe și aleargă să se încaere. Dar din ceruri Apolo privește cu milă la cele două armate și biciuind caii săi nemuritori, coboară soarele în Ocean, aducând noaptea mai devreme.

Lupta încetează, dar nu încetează și turburarea din cetatea latinilor. Turnus e cuprins de muștrări de cuget și cere voie, în sfârșit, regelui, ca să-l lese a doua zi să lupte el singur cu Enea, pentru soarta războiului și pentru mâna Laviniei. Dar regina înspăimântată, îl întâmpină, ținând de mână pe tânăra prințesă :

„Turnus, strigă regina, să nu-ți încerci

cumva singur puterile cu Enea! Să știi că n'aș suferi niciodată să-mi văd țara robită și nici pe copila mea târîtă fără de voie în brațele unui strein.“

Obrajii Laviniei se împurpurează la auzul acestor cuvinte și-i dau și mai mult farmec. Turnus se aprinde de focul lăuntric și nu-și mai poate lua ochii dela dânsa. În loc să fugă de luptă, el o dorește cu atât mai mult și astfel, hotărăște pe a doua zi lupta lui cu Enea.

Odată cu ivirea zorilor, mai-marii armatelor se întâlnesc în câmp, în fața altarelor, unde Latinus și Enea iau martori pe zei și jură că învingătorul va dobândi pe Lavinia de soție și va moșteni împărăția latinilor.

Lupta începe fără cruțare. Turnus ridică sabia grea și lovește cu toată puterea în coiful lui Enea. Dar sabia, pe care o luase în grabă dela alt luptător, e prea slabă și se fărâmă ca un sloi de ghiață, de coiful zeesc.

Cu un ciob în mână în loc de sabie, Turnus fuge înapoi și ocolește câmpul de luptă.

Atunci, din nourii Olimpului, marele Jupiter ridică în mână cumpăna sortii.

Talgerul cu viața lui Turnus se apleacă în jos, până în fundul întunecat al iadului și zeii prieteni îl părăsesc. Numai Junona mai stăruie pe lângă soțul ei ceresc. Ea îi cere învoirea ca, cel puțin, dacă e hotărîtă domnia lui Enea în Italia, noua cetate pe

care o va clădi el să nu poarte niciodată numele de noua Troie, ci să-și păstreze numele latinesc. Jupiter încuviință această dorință, cu un zâmbet binevoitor, iar regina cerului se liniște și se împacă cu troienii.

Deatunci înainte, Junona a devenit în lumea zeilor, cea mai grijulivă apărătoare a destinelor Romei.

Trăinicia familiei romane a fost mândria și mulțumirea zeiței care ocârmuește din Olimp ceremoniile nunții dintre oameni.

Liniștea dintre zei, s'a desăvârșit de atunci și Jupiter, hotărî să pună un capăt și luptelor care sfâșiau pământul de atâta vreme.

Mai marele zeilor trimise pe pământ o zeiță neagră a infernului, care sbură în jurul lui Turnus, purtând înfățișarea unei cucuveici, pasărea prevestitoare de moarte. Ea atinse din sbor cu aripa scutul lui Turnus, care scoase un sunet ca dangătul unui clopot de țintirim în nopțile turburate de vedenii. Turnus ascultă cu groază glasul prevestitor de moarte, puterile îi seacă și, ca un om care în vis nu-și mai poate încorda genunchii, ca să fugă de o primejdie, el rămâne pe loc și așteaptă lovitura dătătoare de moarte. Enea îi sfărâmă scutul cu lancea și-l trânteste la pământ. Armătura uriașului în cădere, răsună ca un trăznet.

Inimile rutulilor se împietresc de groază, iar troienii răspund cu un chiot de bucurie la isbânda căpitanului lor.

Turnus ridică ochii stinși către învingător

iar Enea se apleacă înduioșat asupra lui și-i întinde mâna, voind să-i dăruiască viața. Dar atunci, el zărește platoșa lui Palas la pieptul lui Turnus. Inima învingătorului se împie-

trește din nou la gândul răzbunării. El înfige sabia în gâtul învinsului și răzbună în acest chip moartea tânărului său prieten și aliat.

DIN GOANA VREMII

După moartea lui Turnus, Regele latinilor îi dădeşte prinţului troian pe fiica sa de soţie.

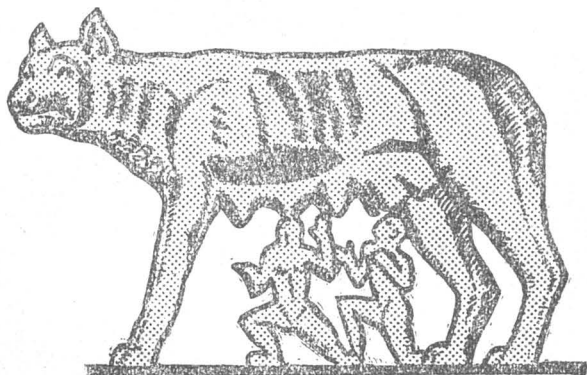
Dar vremelnică i-a liniştea vieţii.

Abia împlinise Enea trei ani de domnie şi într-o bună zi, a fost găsit trunchiul său desprins de cap, într'un luminiş de codru. Nici astăzi nu se ştie care a fost mâna puternică sau trădătoare care a putut răpune un erou ca dânsul.

Ascaniu sau Julius, cum îi mai zic unii, a zidit cetatea Alba-Longa, pe care urmaşii săi au stăpânit-o vreme de sute de ani. Târziu de tot, doi feciori din viţa lui regească, Romulus şi Remus, cari în fragedă vârstă au fost hrăniţi la sânul unei lupoaice, apoi au crescut în creierul munţilor între ciobani, ridicară pe malul Tibrului o cetate al cărui nume a fost şi a rămas deapaururea Roma.

Cetatea lor s'a înălţat prin veacuri tot mai

sus, a cucerit cetățile toate de jur împrejur, apoi, spărgând hotarele Italiei, a mers și a subjugat toate neamurile pământului.

Din viața lui Julus-Ascaniu a coborât familia Julia, al cărui cel mai strălucit vlăstar a fost Iuliu Cesar, cel dintâi împărat neîncoronat al lumii romane. Dela el, toți împărații a căror putere a purces dela Roma au purtat numele de Cezari și s'au simțit prea fericiți să oglindească în viața lor trecătoare, o scântee din lumina marilor împărați ai Romei.

Iar neamurile care au coborât din romani poartă în frunte și vor purta pentru veșnicie o stea luminoasă, fărămă din soarele Romei nemuritoare.

— SFÂRȘIT —

Revista „CONFERINȚA”
Str. Filii 10 Etaj V
BUCUREȘTI I